

Reformlæstet ved Universitetet, om jeg saa maa sige, have været villige nok til at gaae i Siden eller ikke, i disse sidste 5 Aar, maa man virkelig kjende Sagens Gang meget noie, men fremfor Alt maa man see hen til de Forhold, der have fundet Sted. For det Første maa det erindres, at der har været mange forskjellige Spørgsmaal, som i disse tunge og trange Tider have lagt Beslag paa mangfoldige Menneskers Arbeidskraft; men dernæst maa det erkjendes, at naar der skal finde en omfattende og alvorlig Reform Sted i Institutioner, som have en indgribende Betydning i Samfundslivet, saa maa der være en Reformator i Spidsen. I denne Sammenhæng er det efter alle de løse Uttringer, som ere naaede her op i Thinget og, jeg kan ikke lade være at sige, naaede op paa Ministerbænken, i denne Sammenhæng er det aldeles nødvendigt at spørge, om der da virkelig er et eneste Medlem i Thinget, der tør paastaae, at den Maade, hvorpaa Underviisningsministeriet har været besat siden 1864, har indeholdt nogen alvorlig Opnuntning til netop at mene, at nu skulde der arbeides paa et saadant Reformværks Fremme. Det er ikke alle Ministres Sag at gennemføre store Reforme. Man tage alle dem, der have været Ministre siden Monrad, — jeg behøver ikke at nævne Navnene; De kjende dem jo Alle, og jeg fraregner Biskop Kierkegaard, hvis særegne Forhold det ikke kan nytte at nævne i dette Dieblift, — alle de Andre, der have været Ministre siden 1864, og siig mig saa, om man virkelig kan mene, at der var en saadan personlig Garanti tilstede, at Mænd, der ellers vare istand til at bidrage til et Reformværk, vare opfordrede til at lægge alle Kræfter til for at prøve, om disse meget vanskelige Underviisningsspørgsmaal kunde blive klarede. Det ligger i Sagens Natur, at Reforme kunne ikke samtidigt gennemføres i alle Retninger, og man kan ofte ikke fordrø Andet af de enkelte Ministre, end at de arbeide paa efter bedste Evne at holde Tingene gaaende; men desom de ikke føle og have et virkeligt Kald til at reformere, saa skulle de heller ikke prøve derpaa, og jeg siger ligefrem efter den Erfaring, jeg selv nylig har havt, at uden

Nødvendighed skal man, naar man har sin Tid og sin Arbeidskraft fjer, ikke for Fremtiden søle sig opfordret til ved frivilligt Arbeide at bidrage til, at Reforme forberedes til Afgjørelse saaledes, at deres Gjennemførelse lægges i den nuværende Underviisningsministers Haand. Der kan være flere forskjellige Grunde, der have været medvirkende til, at Theaterloven er falden; men een Grund er sandelig den, at den ærede Conseilspræsident, som jo vel maatte erindre den Maade, hvorpaa den nuværende Kirke- og Underviisningsminister blev til, ikke levende nok mindedes, at han vistnok, naar denne Sag skulde gennemføres, maatte i Folkethinget lade den Understøttelse, hvortil Ministeren trængte, træde mere aabent og klart frem. Det siger jeg ganske ligefrem her, som til Conseilspræsidenten selv. Det er altsaa, mine Herre, den særegne Situation, hvori Sagen staaer for Diebliftet. Naar Sagen nu gaaer til Afstemning, er det ingen fri Votering, ingen klar, ingen utvetydig Votering. Det er det, Landsthinget kan beklage sig over, at, naar der nu stemmes over disse 3,500 Rd. til Examinationscommissioner, stemme vi ikke frit. Det er ikke en klar og utvetydig Afstemning; skjøndt der mulig i Formen ikke er sagt et eneste Ord fra Ministerbænken imod en fri Votering, ligger der dog utvivlsomt i den Fremgangsmaade, Ministeriet har valgt med Hensyn til Theaterforslaget, en meget talende Tilkjendegivelse af, at Regjeringen af al Magt opfordrer Landsthinget til ikke at sende Finantslovforslaget tilbage til Folkethinget med Forandring i noget Spørgsmaal, der kan volde stærk Meningsbrydning; det er altsaa ikke muligt, naar Afstemningen falder, for det Tilfælde, at dette Regjeringens Dulle oplydes, at vide, hvad der i Virkeligheden har fremkaldt Voteringen. Under saadanne Forhold er der, mener jeg, en dobbelt Opfordring til at anmode den ærede Conseilspræsident, desom hans Indflydelse er saa stor, at Finantsloven her vedtages uforandret, om, at han da ogsaa holder sig det Uklare i det Votum, der afgives for dette Forslag, for Die under de Forhandlinger i det samlede Ministerium, som senere ville finde Sted med Hensyn til det